

Архівні документи розповідають...

Минають роки, минають століття ... Лише пам'ять, зафіксована в документах, орієнтована на вічність.

Архіви – це невичерпний скарб інформації про минуле, це багатство, яким пишається кожна країна. Найцінніші архівні документи, що відображають історію духовного і матеріального життя українського народу і мають неминуще значення, складають Національний архівний фонд України.

Читаючи оригінали архівних документів, поринаєш у минулі десятиліття нашого з вами життя, де за сухими словами та цифрами постають живі люди, які творили і творять історію нашої країни. Ми ніби потрапляємо в минуле, нехай навіть на хвилинку.

Переглядаючи документи архівного фонду № 69 «Коломацький районний відділ торгівлі» за 1943-1948 роки, уявляєш життя нашого району близько 70 років тому. Так із архівних документів за 1946 рік бачимо, що всі підприємства, установи та організації району щомісячно надавали списки робітників і службовців для отримання хлібних карток (талонів). У списках вказувалися: прізвище, ім'я, по-батькові працівника, його посада, категорія, кількість утриманців та кількість огорожу. Все населення було поділене на категорії, згідно яких розподілялися норми видачі хліба на одного чоловіка: робітники I категорії, робітники II категорії, робітники, службовці, утриманці та діти до 12 років. Жінкам, які народили дитину, видавалися довідки такого змісту: «Справка Коломакской райдетженконсультации о том, что (Ф.И.О.), проживающая, родила (дата) сына (дочь) (имя). Настоящая справка выдана на основании Положения о порядке назначения и выплаты государственных пособий и представления льгот беременным женщинам, многодетным и одиноким матерям, утвержденного постановлением СНК СССР от 18/VIII-1944 года, для представления в Райторготдел на получение ордера на детское приданое – мануфактуру», на яких Коломацьким Райздраввідділом накладалася резолюція: «Просит выдать на одного ребенка 10 (десять) метров мануфактуры». Читаючи заявку Райздраввідділу на мануфактуру для новонароджених на 1946 рік в кількості 2000 метрів, можна судити про народжуваність в післявоєнний час.

У нинішній час, особливо у літню пору просто неможливо уявити наше життя, наш побут без холодильників, морозильних камер, як побутових, так і промислових. Літо та спека були і понад 70 років тому, але ще не використовувались звичні нам зараз холодильні технології. Вони з'явилися пізніше. Яким же чином у післявоєнний час люди мали змогу смакувати морозивом і прохолодними напоями, зберігати швидкокопсувні продукти, медикаменти? Відповідь на це питання знаходимо у архівних документах. Виявляється, на той час одним із важливих напрямів сезонної роботи була заготівля льоду. Читаємо лист Харківського обласного відділу торгівлі від 04 грудня 1943 року, адресований «Рай и Горторготделам г.Харькова и Харьковской области, Харьковскому тресту общественного питания, ОРСам Харьковских заводов, ОРСу Южных железных дорог, Военторгу, Аптекоуправлению и др.» «...В целях своевременного включения в план 1 квартала 1944 года кредитования по сезонной заготовке льда и реализации плана его заготовки для обеспечения нужд в хранении скоропортящихся продуктов, охлаждения прохладительных напитков, наготовления мороженого, хранения лечебных мин.вод в весеннее-летний сезон 1944 года – Харьковский облторготдел

считает необходимым теперь же подать Харьковской Областной Конторе Госбанка свои заявки об обеспечении кредитованием плана заготовки льда. Цена себестоимости заготовки льда устанавливается ориентировочно в 120 рублей за тонну. Сроки использования льда устанавливаются в мае месяце – 10%, июне – 25%, июле – 25%, августе – 25% и в сентябре – 15%»

Виконання планових показників щодо кількості заготівлі льоду знаходилось на контролі Міністерства Торгівлі УРСР, про що говорить наказ Харківського Обласного Відділу Торгівлі від 25 листопада 1946 року № 146 «О заготовке льда на 1947 год»: «Во исполнение приказа Министерства Торговли УССР № 289 от 13/XI-1946 г. «О заготовке льда на 1947 год» - в целях обеспечения предприятий торговли и общественного питания, баз и складов сбытовых организаций, колхозных рынков, аптек, детдомов и детских больниц льдом для хранения скоропортящихся продуктов, а также для продажи населению, - приказываю:

1. Контрольные задания по заготовке льда на сезон 1946/47 г. в количестве по г.Харькову 67600 тонн и области 74150 тонн в 3-х дневный срок довести до сведения торгующих, сбытовых и прочих организаций, согласно приложения.

2. Харьковскому Горторготделу, Горрайторготделам области, Облуправлению местных торгов, Горуправлению общепита, до ОРСу Южных ж.д., до ОРСу Сев.Дон.ж.д., конторам железнодорожных ресторанов и буфетов, Аптекоуправлению и руководителям сбытовых организаций – контрольные задания довести до сведения подведомственных торгсистем в 5-ти дневный срок.

3. Облпотребсоюзу, Облнаробразу и Облздравотделу задания по заготовке льда спустить своим системам в срок до 1 декабря с/г.

4. Харьковскому Горторготделу, Горторготделам г. Изюма и Купянска, Райторготделам городов и районов области, Облуправлению местных торгов, Горуправлению общепита, Управлению колхозными рынками г. Харькова и всем руководителям торговых, сбытовых и прочих организаций обеспечить в срок до 5 декабря с/г осуществление следующих мероприятий:

а) провести учет наличия ледников, подвалов и прочих помещений, пригодных для хранения льда и отдельно помещений, требующих ремонта, составив на таковые необходимые технические акты для проведения восстановительно-ремонтных работ, очистку и дезинфекцирование в срок до 10 декабря с/г;

б) при отсутствии помещений для хранения льда – отвести площадки для закладки льда в бунты, траншеи и проч.;

в) закрепить земельные участки для изготовления наливного льда вблизи водопроводных колонок, артезианских скважин, колодцев, подведя необходимые водопроводные магистрали с разбрызгивателями воды для намораживания льда;

г) обеспечить пункты заготовок льда потребным инвентарем /крючья, шланги, брандспойты и пр./;

д) заготовить и подвезти к местам льдохранилищ изоляционный материал /солому, торф, опилки, очерет, сухой бурьян, листья и пр./;

е) заключить договора с транспортными и прочими организациями на перевозку льда;

ж) подать заявки исполкомам районных Советов депутатов трудящихся об отводе и закреплении речных участков и водоемов для заготовки пищевого льда, согласованных с органами Госсанинспекции;

з) выделить в торгорганизациях специальных, технически опытных работников для осуществления руководства заготовкой льда;

и) обеспечить своевременное начало заготовки льда (с наступлением температуры ниже 0 градусов) и установить систематический контроль за ходом заготовки льда....»

Наведений вище текст наказу дає нам уявлення про те, яку тяжку і клопітну роботу виконували люди в післявоєнний час для того, щоб частково покращити як своє життя, так і людям навколо. Також, нинішнє покоління, живучи в такий період, коли постійно відбуваються якісь природні зміни, мабуть і не уявляє, що всього 70 років тому клімат був стабільний. Чому виражається така впевненість про стабільність клімату? Тому що в іншому разі неможливе було б ніяке планування робіт на зимовий період. І лише суворі та холодні зими давали таку можливість.

Як бачимо, архівні документи можуть містити абсолютно різну, але однаково цінну інформацію.

Начальник архівного відділу
районної державної адміністрації

Л.Г.Дубінка